

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

zo 17. mája 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom – Preskúmanie vnútroštátnym súdom *ex officio*, či zmluva spadá do pôsobnosti tejto smernice – Článok 2 písm. c) – Pojem „predajca alebo dodávateľ“ – Zariadenie vysokoškolského vzdelávania financované v prevažnej miere z verejných zdrojov – Zmluva týkajúca sa bezúročného splátkového kalendára pre pohľadávky z titulu študijných poplatkov a nákladov na študijný pobyt“

Vo veci C-147/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Vredegerecht te Antwerpen (Zmierovací súd Antverpy, Belgicko) z 10. marca 2016 a doručený Súdnemu dvoru 14. marca 2016, ktorý súvisí s konaním:

Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW

proti

Susan Romy Jozef Kuijpersovej,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory J. L. da Cruz Vilaça, sudcovia E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger (spravodajkyňa) a F. Biltgen,

generálna advokátka: E. Sharpston,

tajomníčka: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 9. marca 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- belgická vláda, v zastúpení: J. Van Holm, M. Jacobs, L. Van den Broeck a J.-C. Halleux, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci P. Cambie a B. Zammitto, znalci,
- rakúska vláda, v zastúpení: G. Eberhard, splnomocnený zástupca,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: M. van Beek a D. Roussanov, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: holandčina.

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 30. novembra 2017,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW, slobodným vzdelávacím zariadením so sídlom v Antverpách (Belgicko) (ďalej len „KdG“) a pani Susan Romy Jozef Kuijpersovou vo veci splatenia študijných poplatkov a nákladov na študijný pobyt poslednou menovanou, zvýšených o úroky, ako aj zaplatenia náhrady na pokrytie nákladov spojených s vymáhaním.

Právna úprava

Právo Únie

- 3 Desiate odôvodnenie smernice 93/13 stanovuje:

„keďže účinnejšia ochrana spotrebiteľa sa môže dosiahnuť prijatím jednotných právnych pravidiel v záležitostiach nekalých podmienok; keďže tieto pravidlá by mali platiť na všetky zmluvy uzatvorené medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi; keďže medzi iným, zmluvy týkajúce sa zamestnania, zmluvy týkajúce sa nástupníckych práv, zmluvy týkajúce sa rodinného práva a zmluvy týkajúce sa dohôd o včlenení a organizácii spoločností alebo partnerstve sa musia vylúčiť z rozsahu platnosti tejto smernice“.

- 4 Štrnásť odôvodnenie uvedenej smernice znie takto:

„keďže členské štáty zabezpečia, aby do zmlúv neboli zahrnuté nekalé podmienky, najmä preto, že táto smernica platí tiež pre obchody, podnikanie alebo povolania verejného charakteru“.

- 5 Podľa článku 1 ods. 1 uvedenej smernice:

„Účelom tejto smernice je aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov, ktoré sa [týkajú – *neoficiálny preklad*] nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.“

- 6 Článok 2 smernice 93/13 stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

...

- b) „spotrebiteľ“ znamená akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom, nevzťahujúcim sa k jeho [jej – *neoficiálny preklad*] obchodom, podnikaniu alebo povolaniu;

c) „predajca alebo dodávateľ“ znamená akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom vzťahujúcim sa k jeho [jej – *neoficiálny preklad*] obchodom, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva.“

7 Článok 3 tejto smernice stanovuje:

„1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery [ak v rozpore s požiadavkou dobrej viery – *neoficiálny preklad*] spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode [v neprospech – *neoficiálny preklad*] spotrebiteľa.

2. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred [vopred vypracovaná – *neoficiálny preklad*] a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky [jej obsah – *neoficiálny preklad*], najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

Skutočnosť, že určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevyklucuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu.

Keď predajca alebo dodávateľ vznesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz.

3. Príloha obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé.“

8 Článok 6 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

Belgické právo

9 Smernica 93/13 bola do belgického práva prebratá článkami 73 až 78 Wet betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (zákon o obchodných praktikách a ochrane spotrebiteľa) zo 6. apríla 2010 (*Belgisch Staatsblad* z 12. apríla 2010, s. 20803). Tieto články boli následne zrušené a ich obsah bol prevzatý do článkov VI.83 až VI.87 Wetboek van economisch recht (Hospodársky zákonník).

10 Článok VI.83 Hospodárskeho zákonníka stanovuje, že jeho ustanovenia týkajúce sa nekalých zmluvných podmienok sa uplatňujú iba na zmluvy uzatvorené medzi podnikom a spotrebiteľom.

11 Článok I.1 tohto zákonníka vo svojom bode 1 definuje pojem „podnik“ ako pojem, ktorý označuje „každú fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá trvalo sleduje hospodársky cieľ, ako aj jej združenia“.

12 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že zákon o obchodných praktikách a ochrane spotrebiteľa zaviedol v Hospodárskom zákonníku pojem „podnik“, ktorý nahradil pojem „predajca“.

13 Článok 806 Gerechtelijk Wetboek (Občiansky súdny poriadok) znie:

„V prípade rozsudku pre zmeškanie súd vyhovie buď žalobným návrhom alebo návrhom obrany strany, ktorá sa zúčastnila konania, s výnimkou situácie, keď sú toto konanie alebo tieto návrhy v rozpore s verejným poriadkom“.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

14 Ku dňu 3. februára 2014 bola pani Kuijpersová, v tom čase študentka v KdG, dlžná poslednej menovanej celkovú sumu vo výške 1 546 eur, a to jednak z titulu študijných poplatkov za akademické roky 2012/2013 a 2013/2014, a jednak z titulu nákladov na študijný pobyt.

15 Keďže pani Kuijpersová nebola schopná splatiť svoj dlh v jednej splátke, táto dlžníčka a KdG studievoorzieningsdienst (ďalej len „oddelenie KdG Stuvo“) sa písomnou zmluvou dohodli na náhrade vypočítanej podľa bezúročného splátkového kalendára. Na základe uvedenej zmluvy malo oddelenie KdG Stuvo poskytnúť pani Kuijpersovej sumu, ktorú potrebovala na splatenie svojho dlhu voči KdG, pričom dlžníčka mala uvedenému oddeleniu KdG Stuvo vyplácať každý mesiac od 25. februára 2014, a to počas siedmich mesiacov, sumu 200 eur. Bolo tiež stanovené, že zostatok dlhu vo výške 146 eur bude vyplatený 25. septembra 2014.

16 Okrem toho zmluva obsahovala doložku uplatniteľnú v prípade nesplácania v nasledujúcom znení:

„Ak dôjde k celkovému alebo čiastočnému nesplateniu sumy pôžičky v stanovenej lehote, stávajú sa bez ďalšieho splatnými úroky vo výške 10 % ročne zo zvyšku dlhu, a to odo dňa nasledujúceho po dni splatnosti, bez nutnosti upomienky. V takom prípade sa splatnou stane aj náhrada na pokrytie nákladov spojených s vymáhaním, ktorá je zmluvne stanovená vo výške 10 % zo zostatku dlhu, najmenej však 100 eur.“

17 Pani Kuijpersová aj napriek upomienke oddelenia KdG Stuvo dlžné sumy nezaplatila.

18 Dňa 27. novembra 2015 podala KdG proti pani Kuijpersovej na Vredegerecht te Antwerpen (Zmierovací súd Antverpy, Belgicko) žalobu, ktorou sa domáhala, aby bola pani Kuijpersovej uložená povinnosť zaplatiť istinu vo výške 1 546 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 10 % od 25. februára 2014, teda 269,81 eura, ako aj náhradou na pokrytie nákladov vo výške 154,60 eura. Pani Kuijpersová sa na tomto súde osobne nezúčastnila a nebola ani zastúpená.

19 Medzitýmnym rozsudkom zo 4. februára 2016 vnútroštátny súd vyhovel žalobe, ktorú podalo KdG, pokiaľ ide o istinu pohľadávky. Pokiaľ ide o úroky a náhradu na pokrytie nákladov, ktoré boli tiež požadované, nariadil opätovné otvorenie ústnej časti konania a vyzval KdG, aby sa vyjadrilo k prípadnému predloženiu veci Súdnemu dvoru v rámci návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

20 Vnútroštátny súd uvádza, že vzhľadom na to, že sa pani Kuijpersová nedostavila na pojednávanie, má podľa článku 806 Občianskeho súdneho poriadku vyhovieť žalobe KdG, pričom výnimkou je situácia, ak by bolo konanie alebo návrh KdG v rozpore s verejným poriadkom.

21 V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd v prvom rade pýta, či v rámci konania o rozsudku pre zmeškanie, môže *ex officio* preskúmať, či zmluva, na ktorej sa zakladá žaloba KdG, spadá do pôsobnosti vnútroštátneho zákona preberajúceho smernicu 93/13. Osobitne si nie je istý, či v Belgicku právna úprava nekalých zmluvných podmienok predstavuje ustanovenia verejného poriadku. Vnútroštátny súd si teda kladie otázku o zlučiteľnosti vnútroštátnych procesných pravidiel s touto smernicou v rozsahu, v akom bránia takémuto preskúmaniu.

- 22 Vnútroštátny súd sa v druhom rade pýta, či zmluva medzi KdG a pani Kuijpersovou spadá do pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy nekalých zmluvných podmienok. V tejto súvislosti má uvedený súd pochybnosti, pokiaľ ide o súlad tejto právnej úpravy so smernicou 93/13, keďže rozsah pôsobnosti predmetnej právnej úpravy nie je definovaný vzhľadom na zmluvu medzi spotrebiteľom a „predajcom alebo dodávateľom“, ale na základe zmlúv uzavretých medzi spotrebiteľom a „podnikom“. Uvedený súd sa v každom prípade pýta, či sa má vzdelávacie zariadenie ako KdG, ktoré je financované v prevažnej miere z verejných prostriedkov, považovať za „podnik“ a/alebo za „predajcu alebo dodávateľa“ v prípadoch, keď študentovi poskytne taký splátkový kalendár, o aký ide vo veci samej.
- 23 Za týchto okolností Vrederegerecht te Antwerpen (Zmierovací súd Antverpy, Belgicko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Je vnútroštátny súd, ktorý sa zaoberá žalobou proti spotrebiteľovi v súvislosti s plnením zmluvy a kedy má tento súd podľa vnútroštátneho procesného práva právomoc *ex officio* preskúmať, či je žaloba v rozpore s vnútroštátnymi predpismi verejného poriadku, rovnakým spôsobom, teda *ex officio*, aj v prípade, že sa spotrebiteľ nedostaví na pojednávanie, oprávnený preskúmať, či predmetná zmluva spadá do pôsobnosti [smernice 93/13] tak, ako bola táto smernica prebratá do belgického práva?
 2. Má sa slobodné vzdelávacie zariadenie, ktoré spotrebiteľovi sprostredkúva verejne financované vzdelávanie, v súvislosti so zmluvou o poskytovaní tohto vzdelávania za študijné poplatky, prípadne vrátane sumy na úhradu nákladov, ktoré vynaložilo vzdelávacie zariadenie, považovať za podnik v zmysle európskeho práva?
 3. Spadá zmluva medzi spotrebiteľom a slobodným verejne financovaným vzdelávacím zariadením, ktorá sa týka sprostredkovania verejne financovaného vzdelávania týmto zariadením, do rozsahu pôsobnosti [smernice 93/13] a má sa slobodné vzdelávacie zariadenie, ktoré spotrebiteľovi sprostredkúva verejne financované vzdelávanie, v súvislosti so zmluvou o danom sprostredkovaní vzdelávania, považovať za predajcu alebo dodávateľa v zmysle tejto smernice?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 24 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má smernica 93/13 vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, pričom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel má právomoc preskúmať *ex officio* rozpor medzi zmluvnou podmienkou, na ktorej je založená žaloba, a vnútroštátnymi pravidlami verejného poriadku, môže, ba dokonca musí preskúmať *ex officio*, či zmluva obsahujúca túto podmienku patrí do rozsahu pôsobnosti tejto smernice.
- 25 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že táto otázka je spojená s existenciou článku 806 Občianskeho súdneho poriadku v belgickom práve, ktorý vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu rozsudkom pre zmeškanie ukladá, aby vyhovel buď žalobným návrhom alebo návrhom obrany strany, ktorá sa zúčastnila konania, s výnimkou situácie, keď sú toto konanie alebo tieto návrhy v rozpore s verejným poriadkom. Vnútroštátny súd rozhodujúci rozsudkom pre zmeškanie teda môže *ex officio* rozhodovať výlučne len o dôvodoch verejného poriadku. Keďže však nie je isté, že belgická právna úprava týkajúca sa nekalých podmienok predstavuje ustanovenia verejného poriadku, tento súd má osobitne pochybnosti o tom, či môže z úradnej moci preskúmať to, či zmluva, o ktorú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti smernice 93/13.

- 26 Aby bolo možné odpovedať na položenú otázku, je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry systém ochrany zavedený smernicou 93/13 vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (rozsudky z 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 46 a citovaná judikatúra; z 21. februára 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 19 a citovaná judikatúra, ako aj z 7. decembra 2017, Banco Santander, C-598/15, EU:C:2017:945, bod 36 a citovaná judikatúra).
- 27 Súdny dvor takisto rozhodol, že vzhľadom na toto nerovné postavenie jednej zo zmluvných strán článok 6 ods. 1 tejto smernice stanovuje, že nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzné. Ako vyplýva z judikatúry, ide o kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, ktorú nastolila zmluva, skutočnou rovnováhou, ktorá má znovu zaviesť rovnosť medzi zmluvnými stranami (rozsudky z 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 47 a citovaná judikatúra; z 21. februára 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 20 a citovaná judikatúra, ako aj z 26. januára 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, bod 41 a citovaná judikatúra).
- 28 Súdny dvor zdôraznil, že s cieľom zabezpečiť túto ochranu môže byť nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, nezávislým od samotných zmluvných strán (rozsudky z 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 48 a citovaná judikatúra; z 21. februára 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 21 a citovaná judikatúra, ako aj z 14. apríla 2016, Sales Sinués a Drame Ba, C-381/14 a C-385/14, EU:C:2016:252, bod 23 a citovaná judikatúra).
- 29 Vo svetle týchto úvah Súdny dvor rozhodol, že v rámci úloh vnútroštátneho súdu na základe ustanovení smernice 93/13, je tento súd povinný *ex officio* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky, a tým vyrovnať nerovnováhu, ktorá existuje medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. októbra 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, bod 38, ako aj z 21. februára 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, body 22 a 24 a citovanú judikatúru).
- 30 Táto povinnosť však so sebou prináša pre vnútroštátny súd aj povinnosť preskúmať, či zmluva obsahujúca zmluvnú podmienku, ktorá je predmetom sporu, patrí do rámca uplatnenia uvedenej smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 49, a analogicky rozsudok zo 4. júna 2015, Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, bod 46). V skutočnosti si totiž *ex officio* posúdenie nekalej povahy podmienok uvedených v dotknutej zmluve nevyhnutne vyžaduje, aby tento súd najprv preskúmal, či táto zmluva patrí do pôsobnosti uvedenej smernice.
- 31 Tieto povinnosti vnútroštátneho súdu je potrebné považovať za nevyhnutné na zabezpečenie účinnej ochrany spotrebiteľa, ktorú zaručuje smernica 93/13, a to najmä vzhľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie, alebo má ťažkosti s ich uplatnením (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. októbra 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, bod 28 a citovanú judikatúru, ako aj uznesenie zo 16. novembra 2010, Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, bod 42).
- 32 Preto sa ochrana, ktorú smernica 93/13 priznáva spotrebiteľom, vzťahuje na prípady, v ktorých sa spotrebiteľ, ktorý s predajcom alebo dodávateľom uzavrel zmluvu obsahujúcu nekalú podmienku, zdrží či už namietania toho, že táto zmluva patrí do pôsobnosti tejto smernice, alebo namietania nekalej povahy tejto podmienky, a to buď z dôvodu, že o svojich právach nevie, alebo preto, že je odrádzaný od ich uplatňovania vzhľadom na náklady vyvolané súdnym konaním (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. októbra 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, bod 29 a citovanú judikatúru, ako aj uznesenie zo 16. novembra 2010, Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, bod 43).

- 33 Pokiaľ ide o výkon týchto povinností zo strany vnútroštátneho súdu rozhodujúceho rozsudkom pre zmeškanie, je potrebné pripomenúť, že v prípade neexistencie právnej úpravy v práve Únie v príslušnej oblasti sú procesné podmienky zamerané na zabezpečenie ochrany práv jednotlivcov vyplývajúcich z tohto práva Únie vecou vnútroštátneho právneho poriadku každého členského štátu v súlade so zásadou ich procesnej autonómie. Takéto pravidlá však nesmú byť menej priaznivé ako pravidlá upravujúce obdobné situácie vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a nesmú viesť k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv, ktoré spotrebiteľom priznáva právny poriadok Únie (zásada efektivity) (pozri analogicky rozsudok z 30. mája 2013, *Asbeek Brusse a de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 42, ako aj citovanú judikatúru).
- 34 Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, na ktorú výslovne odkazuje prvá prejudiciálna otázka, a ktorá je ako jediná relevantná v tomto prípade, je potrebné zdôrazniť, že ako bolo pripomenuté v bode 27 tohto rozsudku, článok 6 ods. 1 smernice 93/13 predstavuje ustanovenie kogentnej povahy (rozsudok z 30. mája 2013, *Asbeek Brusse a de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 43, ako aj citovaná judikatúra).
- 35 Okrem toho Súdny dvor tiež rozhodol, že vzhľadom na povahu a význam verejného záujmu, z ktorého vychádza ochrana spotrebiteľov zaručená touto smernicou, jej článok 6 musí byť považovaný za ustanovenie rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré majú v rámci vnútroštátneho právneho poriadku právnu silu noriem verejného poriadku. Je potrebné vychádzať z toho, že táto kvalifikácia sa vzťahuje na všetky ustanovenia smernice, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľa sledovaného uvedeným článkom 6 (rozsudok z 30. mája 2013, *Asbeek Brusse a de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 44, ako aj citovaná judikatúra).
- 36 Z toho vyplýva, že ak je vnútroštátny súd podľa vnútroštátnych procesných pravidiel oprávnený preskúmať *ex offico* rozpor žaloby s vnútroštátnymi pravidlami verejného poriadku, čo podľa informácií uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania platí v belgickom súdnom systéme v prípade súdu rozhodujúceho rozsudkom pre zmeškanie, musí túto právomoc uplatniť aj na účely posúdenia *ex offico*, či vzhľadom na kritériá stanovené smernicou 93/13 sporná podmienka, na ktorej je založená táto žaloba, ako aj zmluva, v ktorej je táto podmienka uvedená, spadajú do rozsahu pôsobnosti tejto smernice, a prípadne, či je takáto podmienka nekalá (pozri analogicky rozsudok z 30. mája 2013, *Asbeek Brusse a de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 45).
- 37 Vzhľadom na všetky uvedené úvahy je na prvú položenú prejudiciálnu otázku potrebné odpovedať, že smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, pričom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel má právomoc preskúmať *ex offico* rozpor medzi zmluvnou podmienkou, na ktorej je založená žaloba, a vnútroštátnymi pravidlami verejného poriadku, je povinný preskúmať *ex offico*, či zmluva obsahujúca túto podmienku patrí do rozsahu pôsobnosti tejto smernice, a prípadne, či je takáto podmienka nekalá.

O druhej a tretej prejudiciálnej otázke

- 38 Svojou druhou a treťou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta jednak, či sa má zariadenie vysokoškolského vzdelávania, ako je KdG, považovať za podnik v zmysle práva Únie v prípade, že poskytuje spotrebiteľovi vzdelávanie s príspevkom z verejných zdrojov, pričom v tejto súvislosti vyberá len študijné poplatky, ktoré prípadne môžu byť zvýšené o sumy určené na úhradu výdavkov vynaložených týmto zariadením. Tento súd sa okrem toho pýta, či zmluva, ktorú zavrhol spotrebiteľ s takýmto zariadením týkajúca sa poskytovania tohto vzdelávania, patrí do pôsobnosti smernice 93/13 a či sa toto zariadenie má v rámci tejto zmluvy považovať za „predajcu alebo dodávateľa“ v zmysle tejto smernice.

- 39 Na úvod je potrebné pripomenúť, že smernica 93/13 sa podľa svojho článku 1 nevzťahuje na zmluvy uzatvorené medzi „podnikom“ a spotrebiteľom, ale na zmluvy uzatvorené medzi „predajcom alebo dodávateľom“ a spotrebiteľom, takže v rámci konania vo veci samej nie je potrebné určiť, či sa má vzdelávacie zariadenie, ako je KdG, považovať za „podnik“ v zmysle práva Únie.
- 40 Okrem toho z dokumentov v spise, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že pojem „podnik“ uvedený v článku VI.83 Hospodárskeho zákonníka použil belgický zákonodarca na účely prevzatia pojmu „predajca alebo dodávateľ“ vymedzeného v článku 2 písm. c) smernice 93/13 do vnútroštátneho právneho poriadku.
- 41 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sú vnútroštátne súdy pri uplatňovaní vnútroštátneho práva povinné vykladať ho v čo najväčšej možnej miere s ohľadom na znenie a účel smernice 93/13 tak, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok, a takto konať v súlade s článkom 288 tretím odsekom ZFEÚ. Táto povinnosť konformného výkladu vnútroštátneho práva je totiž obsiahnutá v systéme Zmluvy o FEÚ, keďže vnútroštátnym súdom umožňuje v rámci ich právomocí zaistiť úplnú účinnosť práva Únie pri rozhodovaní o sporoch, ktoré im boli predložené (pozri analogicky rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 79, ako aj citovanú judikatúru).
- 42 Z toho vyplýva, že v rámci konania vo veci samej má vnútroštátny súd vykladať pojem „podnik“ použitý v belgickom práve takým spôsobom, ktorý je v súlade s pojmom „predajca alebo dodávateľ“ v zmysle smernice 93/13, a najmä v súlade s vymedzením pojmu podľa článku 2 písm. c) tejto smernice.
- 43 Okrem toho z dokumentov, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, tiež vyplýva, že zmluva, o ktorú ide vo veci samej, ktorú podpísali KdG a pani Kuijpersová, stanovuje bezúročný splátkový kalendár pre sumy, ktoré pani Kuijpersová dlhuje z titulu študijných poplatkov a nákladov na študijný pobyt.
- 44 V tomto kontexte je potrebné druhú a tretiu otázku, ktoré treba preskúmať spoločne, vnímať v tom zmysle, že vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či zariadenie vysokoškolského vzdelávania, o aké ide vo veci samej, ktoré uzavrelo s jednou zo svojich študentiek zmluvu o podmienkach splácania súm, ktoré táto študentka dlhuje z titulu študijných poplatkov a nákladov na študijný pobyt, má byť v rámci tejto zmluvy považované za „predajcu alebo dodávateľa“ v zmysle článku 2 písm. c) smernice 93/13, takže uvedená zmluva patrí do pôsobnosti tejto smernice.
- 45 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že smernica 93/13, ako vyplýva z jej článku 1 ods. 1 a článku 3 ods. 1, sa uplatňuje na podmienky v „zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom“, ktoré „neboli individuálne dohodnuté“.
- 46 Ako stanovuje desiate odôvodnenie smernice 93/13, jednotné právne pravidlá v záležitostiach nekalých podmienok by mali platiť na „všetky zmluvy“ uzatvorené medzi „predajcami alebo dodávateľmi“ a „spotrebiteľmi“, ktorí sú definovaní v článku 2 písm. b) a c) uvedenej smernice.
- 47 Podľa článku 2 písm. c) smernice 93/13, pojem „predajca alebo dodávateľ“ znamená akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich uvedenej smernici koná s cieľom vzťahujúcim sa k jej obchodom, podnikaniu alebo povolaniu bez ohľadu na to či má verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva.
- 48 Zo samotného znenia tohto ustanovenia vyplýva, že úmyslom normotvorcu Únie bolo zaviesť široké poňatie pojmu „predajca alebo dodávateľ“ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 30. mája 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 28, ako aj citovanú judikatúru).
- 49 V prvom rade použitie výrazu „akákoľvek“ v uvedenom ustanovení svedčí o tom, že každá fyzická alebo právnická osoba vykonávajúca činnosť súvisiacu s jej obchodom, podnikaním alebo povolaním, sa má považovať za „predajcu alebo dodávateľa“ v zmysle smernice 93/13.

- 50 V druhom rade sa uvedené ustanovenie týka akejkolvek činnosti súvisiacej s obchodom, podnikaním alebo povolaním, a to „bez ohľadu na... verejnú alebo súkromnú formu vlastníctva“. Preto v súlade s tým, čo uvádza jej štrnásť odôvodnenie, smernica 93/13 platí tiež pre obchody, podnikanie alebo povolania verejného charakteru (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. januára 2015, Šiba, C-537/13, EU:C:2015:14, bod 25).
- 51 Z toho vyplýva, že článok 2 písm. c) smernice 93/13 z rozsahu jej pôsobnosti nevyklučuje ani subjekty vykonávajúce úlohy všeobecného záujmu, ani subjekty s verejnoprávnym postavením (pozri analogicky rozsudok z 3. októbra 2013, Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs, C-59/12, EU:C:2013:634, bod 32). Okrem toho, ako uviedla generálna advokátka v bode 57 svojich návrhov, keďže úlohy verejného charakteru a úlohy vo všeobecnom záujme sa často vykonávajú ako činnosti, ktorých cieľom nie je dosiahnutie zisku, pre definovanie „predajcu alebo dodávateľa“ podľa tohto ustanovenia nie je relevantné, či cieľom organizácie je alebo nie je dosahovanie zisku.
- 52 Okrem toho zo znenia článku 2 písm. c) smernice 93/13 vyplýva, že na to, aby bolo možné osobu kvalifikovať ako „predajcu alebo dodávateľa“, je potrebné, aby dotknutá osoba konala „s cieľom vzťahujúcim sa k [jej] obchodom, podnikaniu alebo povolaniu“. Pokiaľ ide o článok 2 písm. b) tejto smernice, toto ustanovenie stanovuje, že „spotrebiteľ“ znamená akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná „s cieľom, nevzťahujúcim sa k [jej] obchodom, podnikaniu alebo povolaniu“.
- 53 Smernica 93/13 teda definuje zmluvy, na ktoré sa vzťahuje, odkazom na určitú vlastnosť zmluvných strán podľa toho, či konajú s cieľom vzťahujúcim sa na ich obchody, podnikanie alebo povolanie (rozsudky z 30. mája 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 30, ako aj z 3. septembra 2015, Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, bod 17 a citovaná judikatúra).
- 54 Toto kritérium zodpovedá myšlienke, ktorá už bola pripomenutá v bode 26 tohto rozsudku, z ktorej vychádza systém ochrany zavedený touto smernicou, a síce, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (rozsudky z 30. mája 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 31, ako aj z 3. septembra 2015, Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, bod 18 a citovaná judikatúra).
- 55 Z toho vyplýva, že pojem „predajca alebo dodávateľ“ v zmysle článku 2 písm. c) smernice 93/13 predstavuje funkčný pojem vyžadujúci si posúdenie, či zmluvný vzťah patrí do rámca takých činností, ktoré osoba vykonáva ako obchod, podnikanie alebo povolanie (pozri analogicky uznesenie z 27. apríla 2017, Bachman, C-535/16, neuvyverejnené, EU:C:2017:321, bod 36 a citovanú judikatúru).
- 56 V prejednávanej veci belgická a rakúska vláda uviedli, že KdG ako zariadenie vysokoškolského vzdelávania financované prevažne z verejných zdrojov nemožno považovať za „podnik“ v súlade s významom tohto pojmu v práve hospodárskej súťaže Únie, a teda za „predajcu alebo dodávateľa“ v zmysle smernice 93/13, keďže poskytovanie vzdelávania, ktoré predstavuje jej činnosť, nepredstavuje „službu“ v zmysle článku 57 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. decembra 1993, Wirth, C-109/92, EU:C:1993:916, body 16 a 17).
- 57 V tejto súvislosti zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii vyplýva, že v konaní vo veci samej v každom prípade nejde priamo o vzdelávaciu činnosť zariadenia, akým je KdG. Naopak, ide tu o takú činnosť tohto zariadenia, ktorá má doplnkovú a vedľajšiu povahu k jeho vzdelávacím činnostiam, spočívajúcu v poskytnutí možnosti bezúročných splátok súm, ktoré mu dlhuje jeho študentka, a to na zmluvnom základe. Takéto plnenie pritom svojou povahou vychádza z hľadania vzájomnej dohody o podmienkach splatenia existujúceho dlhu, a vo svojej podstate predstavuje zmluvu o úvere.

- 58 Preto s výhradou overenia skutočností uvedených v predchádzajúcom bode, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, je potrebné vychádzať z toho, že zariadenie, akým je KdG, pri poskytovaní plnenia doplnkovej a vedľajšej povahy k jeho vzdelávacím činnostiam v rámci uvedenej zmluvy koná ako „predajca alebo dodávateľ“ v zmysle smernice 93/13.
- 59 Tento výklad potvrdzuje aj ochranný cieľ, ktorý sleduje táto smernica. V rámci zmluvy, o akú ide vo veci samej, totiž v zásade existuje nerovnosť medzi zariadením vysokoškolského vzdelávania a študentom, daná asymetriou informácií a odborných znalostí na strane týchto zmluvných strán. Takéto zariadenie má totiž k dispozícii trvalú organizačnú štruktúru a odborné znalosti, ktorými nevyhnutne nedisponuje študent konajúci so súkromným zámerom a ktorý sa s takouto zmluvou stretáva príležitostne.
- 60 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy a s výhradou overení, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, je potrebné na druhú a tretiu otázku odpovedať tak, že článok 2 písm. c) smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že slobodné vzdelávacie zariadenie, o aké ide vo veci samej, ktoré uzavrelo s jednou zo svojich študentiek zmluvu o podmienkach splácania súm, ktoré táto študentka dlhuje z titulu študijných poplatkov a nákladov na študijný pobyt, má byť v rámci tejto zmluvy považované za „predajcu alebo dodávateľa“ v zmysle uvedeného ustanovenia, takže uvedená zmluva patrí do pôsobnosti tejto smernice.

O trovách

- 61 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

1. **Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, pričom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel má právomoc preskúmať *ex offo* rozpor medzi zmluvnou podmienkou, na ktorej je založená žaloba, a vnútroštátnymi pravidlami verejného poriadku, je povinný preskúmať *ex offo*, či zmluva obsahujúca túto podmienku patrí do rozsahu pôsobnosti tejto smernice, a prípadne, či je takáto podmienka nekalá.**
2. **S výhradou overení, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, sa má článok 2 písm. c) smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že slobodné vzdelávacie zariadenie, o aké ide vo veci samej, ktoré uzavrelo s jednou zo svojich študentiek zmluvu o podmienkach splácania súm, ktoré táto študentka dlhuje z titulu študijných poplatkov a nákladov na študijný pobyt, má byť v rámci tejto zmluvy považované za „predajcu alebo dodávateľa“ v zmysle uvedeného ustanovenia, takže uvedená zmluva patrí do pôsobnosti tejto smernice.**

Podpisy